

A MUTATÓK HASZNÁLATA

A Hajdúdorogi Külhelynökség iratainak lajstromában a keresést a Földrajzi nevek mutatója, a Személynevek mutatója és a Tárgymutató segíti.

A **Földrajzi nevek mutatója** abc-rendben közli azokat a földrajzi neveket, amelyek a feldolgozott iratok Keletkezési hely és Tárgy rovatában megjelennek. Címszóként a tulajdonnévi és a melléknévi alakok is tulajdonnévi formában jelennek meg. Pl. a Tárgy rovatban a „munkácsi” melléknév szerepel, ez a Földrajzi nevek mutatójában „Munkács” alakban szerepel.

Önálló címszóként állnak és további adatokat tartalmaznak azok a földrajzi nevek, amelyek 1913-ban, a Hajdúdorogi Külhelynökség fennállásának utolsó évében is önálló, hivatalos földrajzi nevek voltak. Az olyan földrajzi nevekhez, amelyek 1913-ban már vagy még nem voltak hivatalos nevek, utaló segítségével lehet eljutni.

A címszók után felsorolt iratsorszámok között szerepelnek azon földrajzi nevek sorszámai is, amelyekben valamely nagyobb egyházi vagy földrajzi régió tulajdonnévi vagy melléknévi alakja jelenik meg. Pl. a Nagykálló címszónál szerepel „a nagykállói esperesi kerület” szövegrészből kiemelt melléknév (nagykállói) iratsorszáma is.

A címszóként álló földrajzi nevek után az alábbi adatok szerepelnek:

- Adott földrajzi név névváltozatai zárójelben.
- A vármegyének a megnevezése (a vm rövidítéssel), amelyhez az adott földrajzi névvel jelölt egység (település, megye stb.) 1913-ban tartozott.
- Ha a mai Magyarország területén található a földrajzi névvel jelölt egység, akkor annak a megyének a megnevezése, amelyhez ma tartozik.
- Ha a történeti Magyarországhoz tartozott az adott földrajzi névvel jelölt egység, akkor a mai hivatalos neve és utána annak az országnak a rövidítése szerepel, ahol ma található.
- Ha a mai Magyarország területén lévő földrajzi egység neve 1913 után változott meg – akár település-összevonás, akár névváltozás miatt – az új név dőlt betűvel szerepel.
- Ha az adott földrajzi név nem hivatalos névváltozat, vagy 1913-ban nem ez volt a hivatalos név, utalóval (ld.) lehet eljutni a földrajzi név 1913-as megnevezéséhez.
- A címszóként kiemelt földrajzi nevek után álló szám, számok a Hajdúdorogi Külhelynökség iratainak sorszáma, sorszámaikat mutatják.
- Ha az adott földrajzi név több település neve is volt, és maga az eredeti irat, ill. a sematizmusok sem adtak támpontot a döntéshez, akkor erre a zárójelbe tett kérdőjel (?) utal.

Országnevek rövidítései:

- A = Ausztria
- CZ = Csehország
- HR = Horvátország
- I = Olaszország
- RO = Románia
- SK = Szlovákia
- SRB = Szerbia
- UA = Ukrajna

A Földrajzi nevek mutatójában szereplő adatok megítélésének forrásai:

- Lelkes György: Magyar helységnevé-azonosító szótár, Baja, Talma Kvk., 1998, 930 p.
- Az adott évekre vonatkozó sematizmusok.

A **Személynevek mutatója** abc-rendben közli azokat a személyneveket, amelyek a Hajdúdorogi Külhelynökség iratainak Tárgy rovatában megjelennek. A nevek után álló szám, számok az irat sorszáma, sorszámaira utalnak.

Mind a Hajdúdorogi Külhelynökség iratainak Tárgy rovatában, mind a Személynevek mutatójában a vezetéknevek az eredeti iratban szereplő alakban fordulnak elő, a keresztnévek a mai helyesírásnak megfelelő alakban. Pl. az eredeti iratban: „Ferencz”; a Tárgy rovatban és a mutatóban: „Ferenc”.

A **Tárgymutatóban** A Hajdúdorogi Külhelynökség iratainak lajstroma Tárgy rovatában írott fontosabb szavakra és kifejezésekre abc-rendben lehet keresni. A Tárgymutatóban megjelenő szavak és kifejezések önálló címszóként vagy bokrosított alakban jelennek meg. A bokor élén álló címszót, amely a bokor többi címszavában ismétlődik, tilde (~) jelzi. Pl. a „könyv” címszón belül megjelenő „imakönyv” = „ima~”; a „liturgikus könyv” = „liturgikus ~” alakban. A címszóval egybeírt, ill. tőle különírt ~ helyesírási különbséget jelez. A címszó után megjelenő szám, számok az irat sorszámaira mutatnak.

A címszók egy részéhez a ld. rövidítés után álló címszó vezet el. Pl. a „nagyböjt, ld. böjt” utalás azt jelenti, hogy „nagyböjt” címszó alá tartozó iratsorszámok csak a „böjt” címszó alatt vannak felsorolva.

A ld. még rövidítés után álló címszó arra hívja fel a figyelmet, hogy célszerű még a megjelölt címszó alatt is keresni. Pl. a „körlevél” címszó után álló „ld. még püspöki körlevél” utalás azt jelzi, hogy a püspöki körlevelek nem a „körlevél” címszó alatt találhatóak, hanem külön, a „püspöki körlevél” címszó alatt.

A Kiszótár a kevésbé ismert fogalmak rövid magyarázatát tartalmazza.

A Kiszótár összeállításához felhasznált irodalom:

- Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára, Bp., Akadémiai K., 1983, 949 p.
- Gecse Gusztáv: Vallástörténeti kislexikon, Bp., Kossuth Kvk., 1983, 265 p.
- Ivancsó István: Liturgikus kislexikon, Nyíregyháza, Szent Atanáz Görög Katolikus Főiskola, 2001, 83 p.
- <http://lexikon.katolikus.hu/>
- <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/egyeb/lexikon/pallas/html/>
- <http://hu.wikipedia.org>